

K O N U :

T.E.B. Merkez Heyetinin S. ve S. Y. Bakanlığına Mesleki Hak Konusunda Sunduđu Rapor

GİRİŞ :

Ödev vehak her meslekte olduğu gibi eczacılık mesleği için de geçerli olması gereken iki ana unsurdur. Ödev bir kimsenin topluluğa ve o topluluğun bireylerine karşı yapmakla yükümlü olduğu her şeydir. Hak ise bir kimsenin topluluktan ve o topluluğun bireylerinden ödevleri karşılığında beklediği ve dilediği şeylerdir. Hak ve ödev kavramları bir prizmanın karşılıklı yüzlerine benzer. Bu nedenle hak yönünden bakılırsa ödev, ödev yönünden bakılırsa hak görünür.

Eczacılık üniversite öluşumlu liberal, bağımsız ve yasal bir meslektir. Eczacı, imalatından hastaya intikaline kadar ilacın bütün safhalarında varlığına ihtiyaç duyulan yeterli eğitimi görmüş tek uzmandır.

Eczacının sosyal ve ekonomik durumu; Eczacının mesuliyetleri, mecburiyetleri, çalışma saatleri ve görevleriyle orantılı olmalıdır. Eczacı mesleğini ifa ederken topluma ve toplumun bireylerine karşı ödevlerini eksiksiz yerine getirmekle yükümlüdür. Şöyleki: Eczane her mahalenin bir sağlık istasyonudur. Eczacı bu işleri karşılıksız hizmet etmekle yerine getirmektedir. Hasta ile bizzat ilişki kurarak mesleki ödev yapmaktadır. İzin almadan görev mahalinden ayrılmaz. Topluma bu kadar sıkı hizmet görevi ile bağlıdır. Bu görevleri yerine getirirken mesleki, ekonomik, bilimsel nedenlerle sorumluluklar yüklenen ve zararlara uğrayan eczacı, bunların karşılığında elbetteki mesleki bir hakka layık olacaktır. Kamu hizmetlerinin ifasında asıl amaç kârlılık değil kamu yararadır. Tacir sayılmayan, asıl niteliği ile kamu hizmeti gören eczacıyı, rantabl olmıyan çok sınırlı ticari haklarla baskı altına

almak haksızlıktır. Bir mesleki kariyerin gerektirdiği diplomaya sahip olan ve yaptığı işi özel bilgi ve beceriye dayandıran eczacıya meslek hakkını geniş kapsamlı olarak tanımak âdilliliğin icabı ve hukukun üstünlüğüne saygı olacaktır.

Bu güne kadar müstahzarlardan meslek hakkının alınmamış olması geçmişle ilgilidir. Zira geçmişte eczanelerde satılan müstahzar nisbeti düşük düzeydeydi. Bilindiği gibi bu gün eczanelerde müstahzar ilaçların satış oranı majistral ilaçlara narazan % 95 tir.

Bu günkü durum mesleki gelişmenin ve ortaya çıkacak durumların zamanında hangi boyutlara ulaşabileceğini hesaplayamamanın bir sonucudur. (Tıbbî Müstahzarlarla ilgili 1262 sayılı yasa 1927 senesinde yürürlüğe girmiş ve 1943 yılından itibaren günümüzün şartlarına uygun hiç bir tadil görmemiştir.)

GEREKÇELER :

Bir yüksek eğitim sonucu yetişen eczacı, çalışma alanlarının her kesiminde olduğu gibi eczane eczacısı olarakta maddi imkanlarıyla birlikte, diğer serbest meslek icra edenlere göre en uzun süreli bir çalışma ile sağlık hizmeti görmektedir. Çalışma saatlerine eczane nöbetleride eklenince çalışma süresi daha isabetli tarif edilmiş olur. Eczacı çalışmalarında daima dikkatli olmaya mecburdur. Zira doğrudan doğruya canlı sağlığının mesuliyetini taşımaktadır. Eczanesi için gerekli drog ve ilaçların temini; gerekli miktarların stoklanması ve bozulmadan saklanması; Reçetede verilen ilaçların dozunun kontrolü; Hastaya gerekli durumlarda, ilacın kullanılış ve yan etkileriyle ilgili açıklamaları yapmak başlıca mesleki görevlerindedir.

Özellikle eczanelerde bulunan «Zehirli ilaçlar ve uyuşturucu maddeler»in saklanması ve kulla-

nilmasında, eczacının hem mesleki hem de cezai sorumluluğu çok ağırdır.

Eczacı çalışmasında, reçeteyi düzenleyen hekim ve diğer yetkililerle, dialog sağlamak gayesiyle bağlantı kurmak, haberleşmek zorundadır. Bu günkü yasal şartlar sebebiyle, çalışmasının karşılığı belirlenmemiş, manevi yönü yanında maddi yönüyle de kendisinden katkıda bulunmaktadır.

Reçetelerin eczanelerde hazırlanması sırasında, eczacının kontrolünde olmıyan bir işlem ya da maddi etkisi ile daima bir bozulma veya madde kaybı riski vardır.

Eczacı, hazırladığı majistral ve ofisinal ilaçların yanında müstahzar olan kuru süspansiyon ile göz, kulak ve burun damlalarını meslek bilgisiyle hastanın kullanabileceği şekilde hazırlamakla yükümlüdür.

Eczacı, reçetelerin okunmasında ve okunmayacak kadar kötü yazılmış reçeteleri okunabilir hale getirmek ve bir anlam çıkarmak için ve ayrıca reçete kayıt defterine reçeteyi kayıt etmek gibi bir sorumlulukla yükümlüdür.

Yapılan resmi kontroller sonucu satışı yasaklanan ilaçlar için yapılacak işlemler kesinlikle belirlenmediğinden bunların bedelini eczaneler ödemek durumundadır. Bu beklenmeyen hususlar eczane çalışmasında maddi sarf olarak meydana çıkmaktadır. Diğer taraftan günümüzde, çalışma ve işletme tesislerin sabit masrafları sürekli olarak artmaktadır. Eczanede çalışan personel masrafları, kira, aydınlatma, ısıtma, yatacak giderleri; Eskiyen, kırılan bir malzemenin temininde veya yeni bir malzeme alınması, yaptırılması halinde fiyatlar devamlı olarak yükselmektedir.

Eczacı, bir çalışma alanında serbest meslek sahibi olarak mütâlâa edildiğinde de çok farklı bir duruma sahiptir. Zira; Serbest mesleklerin yürütülmesinde, meslek bilgisinin değerlendirilmekte olduğu ve bu değer ticari bir emtiğanın kâr yüzdesi ile orantılı olmadığı, genellikle yüksek tutulduğu ve tamamen ayrı değerlerde mütâlâa edildiği görülmektedir.

Sonuç olarak; Çağdaş çalışma düzeyine uyması ve aşama yapması, yenilenmesi gereken eczacı, yukarıda belirtilen hususlarda yasaların öngördüğü şekilde, fakat karşılığı belirlenmemiş manevi mesuliyetler yüklenmiştir. Maddi harcamayı gerektiren çalışma koşulları içindedir; Ve yasaların gerektiği şekilde ve mesleki bilgi ve çalış-

ması ile bir kamu görevi yapmaktadır. Bu çalışmalarının karşılığında kendisine bir «meslek hakkı» tanınması gerekmektedir.

ECZANELERİN EKONOMİK DURUMU :

Eczanelerin masrafları şu unsurlardan oluşmaktadır :

- 1 — Kira
- 2 — Personel ücretleri ve ikramiyeleri
- 3 — S. S. K. iş veren hissesi
- 4 — Meslek kuruluşlarına ödenen aidat
- 5 — Ticaret Odasına ödenen ücret
- 6 — Kırtasiye
- 7 — Bağ-Kur primi
- 8 — Isıtma
- 9 — Aydınlatma
- 10 — Su
- 11 — Telefori
- 12 — Ambalaj malzemeleri
- 13 — Temizlik malzemeleri
- 14 — İkrâm giderleri
- 15 — Yıllık onarım
- 16 — Kırılan, Bozulan eşya ve Demirbaş giderleri
- 17 — Çeşitli fireler
- 18 — Miyatlı ilaçların imhası
- 19 — Satıştan menedilen ilaçların imhası
- 20 — Muhasebe masrafları
- 21 — Damga pulu
- 22 — Şehir için nakil araç masrafları
- 23 — Muhasebe masrafları
- 24 — Nöbet hizmeti masrafları
- 25 — Nakliye ve P. T. T. masrafları
- 26 — Sigorta
- 27 — Yıllık izinler için personele ödenen ücret
- 28 — Hizmet elbisesi ve gömlekleri
- 29 — Toplu satışlarda görülen % 3 iskonto tutarı
- 30 — Sosyal yardımlar
- 31 — Personel tazminatları ve saire...

1975 senesinde eczanelerin ekonomik durumlarını inceliyen geniş kapsamlı bir komisyon kurulmuştur. Komisyon, Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Maliye

Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Devlet Planlama teşkilatı, Ticaret Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Türk Eczacıları Birliği temsilcilerinden oluşmuştur. Konularıyla ilgili uzman olan bu temsilcilerin aylarca çalışmalarından sonra hazırlanmış oldukları raporda eczaneleri ndurumları şu şekilde belirlenmiştir :

ECZANELERİN KÂRLILIK DURUMU :

Toplam ciroya göre vergi öncesi net kâr oranı :
Türkiye ortalaması 1972-1974 yılları
arasında % 111,655

ECZANELERİN GİDER DURUMU :

Eczanelerin toplam cirolarına göre zorunlu giderleri oranı :
Türkiye ortalaması 1972-1974 yılları
arasında % 7,23

İLAÇ SATIŞLARI :

Toplam ciroya göre ilaç satışları oranı :
1972-1974 yılları arasında % 90

... ZORUNLU GİDERLER :

Zorunlu giderler olarak yedi ana unsur değerlendirilmiş, diğer 27 unsur değerlendirmeye alınmamıştır.
1972 yılından evvel açılan eczaneler için 1974 yılında 53.106 TL.
1972 yılından sonra açılan eczaneler için 1974 yılında 48.950 TL.

TOPLAM CİRO ORTALAMASI :

1972 yılından önce açılan eczaneler için 1974 yılında 660.732 TL.
1972 yılından sonra açılan eczaneler için 1974 yılında 634.893 TL.

VERGİ ÖNCESİ NET KÂR ORTALAMASI :

1972 yılından önce açılan eczaneler için 1974 yılında 75.690 TL.
1972 yılından sonra açılan eczaneler için 1974 yılında 74.731 TL.

Komisyon raporunda belirlenen miktar ve nisbetler 1974 senesini ilgilendirmekte olup değerler yıllıktır.

İnceleme ve araştırmalar devletin bütün imkanlarından istifade edilerek en modern usullerle ve kompitürler vasıtasıyla yapılmıştır.

Belirlenen eczane ciroları bu günde eş düzeydedir; Çünkü 1974 senesinden bu yana açılan eczane adedi, yükselmesi gereken ciroyu etkilemiş ve gelişmesine fırsat vermemiştir. Buna mukabil eczane giderleri daima yükselmekte devam etmiştir.

Bu duruma göre yüksek öğrenim görmüş kamu hizmeti görevlileriyle eczane sahibi eczacıların ücretlerinde bir karşılaştırma yapılacak olursa, eczane sahibi eczacılar, bu görevlilerin almış oldukları ücret düzeyine genellikle olarak ulaşamamaktadırlar. Eczane sahibi eczacıların çalışma saatlerinin fazlalığı ile maddi riski de ayrıca değerlendirilmesi gereken bir husustur.

Bu şartlar altında eczane sahibi eczacının varlığını uzun süre sürdüremeyeceği görünen bir gerçektir. Bilindiği gibi ülkemizde müstahzarların perakendeci kârı % 25 tir. Bu nisbet satış üzerinden % 20 ye tekabül etmektedir. Diğer ülkelerde perakendeci kârının dışında eczacı meslek hakkı da dikkatten uzak tutulmamıştır. Örneğin :

Fransa'da Eczacı Kâr Haddi	% 33,44
Almanya'da Eczacı Kâr Haddi	% 40
Belçika'da Eczacı Kâr Haddi	% 31
İtalya'da Eczacı Kâr Haddi	% 28,8
İngiltere'de Eczacı Kâr Haddi	% 33

olarak tesbit edilmiştir.

ÖNERİMİZ :

Meslek hakkının pratikte en iyi uygulama yolu müstahzarlarla ilgili fiyat beyannamesi içine söz konusu hakkın karşılığını yüzde olarak katmaktır. Fiat tekevvün kararnamesinin 19 cu maddesi müstahzarlar için fiat beyannamesi örneğinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca hazırlanacağını belirtmektedir. Diğer yandan 3017 sayılı Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti teşkilatı kanununun 4862 sayılı kanunla değişik şekline göre «Eczacılık ve Tıbbî Müstahzarlar Genel Müdürlüğü özel kanunlarına göre eczaneler ve eczacılık işlerini, Tıbbî ve hayati müstahzarları, beşeri tababette kullanılan her nevi serum ve aşuların, ağulu ve uyuşturucu maddeleri ve bun-

ların satıldığı yerleri ve bunlarla ilgili işleri düzenlemek ve denetlemekle görevlidir...» demektedir.

Burada önemli olan husus 6197 sayılı yasa kapsamına giren işlerin, düzenleme yetkisi ilgili Genel Müdürlüğün yetkisine verilmektedir. Yukarıda sunulan yasal nedenlere dayanarak Bakanlıkca yeniden hazırlanacak reçete ile satılan müstahzar fiyat beyannamesinin altına meslek hakkının parasal karşılığında ilavesi uygun olacaktır.

Eczane toplumun sağlık hizmetinde ihmal edilemeyecek bir yere sahiptir. Varlığını sürdürebilmesi için bu günkü ekonomik şartlarını lehine

geliştirmek zorunluluğu vardır. Aksi takdirde vatandaş sağlığının göreceği zarar yanında eczacı da onuruyla bağdaşmayacak durumlarla karşı karşıya kalacaktır.

Eczacının meslek hakkı yönünden önerdiğimiz bu hususun göz önünde bulundurulacağına inanıyoruz. Ayrıca bu önerimizin dışında eczacıyı meslek hakkına kavuşturacak olan başka makul önerilerin ortaya sürülmesi halinde de bunların tahakkuku için lazım gelen hizmeti yapacağımızdan kuşku duyulmamasını saygılarımızla arz ederiz.

Türk Eczacıları Birliği
Merkez Heyeti

her gün rastladığınız enfeksiyonlarda **Lincocin**

